

Katset itään

Neuvostoliiton hajoaminen ja tammikuun 1. päivänä 1993 voimaantuleva passilaki (jo NL:n aikana säädetty) ovat tuomassa ennalta arvaamattomia muutoksia Itä-Euroopan alueella tapahtuviin muuttoliikkeisiin. On arvioitu noin kymmenen miljoonan kansalaisen haluavan muuttaa pois entisen NL:n alueelta. Lähiuosien muutoksi on arvioitu lähes miljoona henkeä vuodessa.

Kun Suomen pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunta vieraili äskettäin Pietarissa, kaupunginjohtaja Anatoli Sobtshak halusi kumota länsimaissa vallitsevan käsityksen, että miljoonat venäläiset haluaisivat lähteä siirtolaisiksi länteen. Sobtshak haluaisi myös sulkea Venäjän rajat maahan pyrkiviltä pakolaisilta. Pietariin pääsevät vain kaupungin entiset asukkaat.

Erityisesti Inkerin suomalaisten keskuudessa tunnetaan suurta mielenkiintoa Suomeen muuttota kohtaan. Presidentti Mauno Koiviston huhtikuussa 1990 pitämän puheen perusteella inkeriläinen voi olla paluumuuttaja. Ehtona on se, että yksi neljästä isovanhemmasta on suomalainen. Tähän mennessä noin 7 000 suomalaissyntyistä henkilöä on muuttanut Suomeen. Inkeriläisten lukumääräksi ilmoitetaan 65 000, mutta todellinen määrä lienee huomattavasti suurempi. Inkeriläisiä on saapunut pakolaisina Pietariin myös muualta entisen NL:n alueelta, ja heidän joukossaan on niitä, joilla olisi mielenkiintoa jatkaa matkaa Suomeen saakka.

Suomella ei ole kokonaisvaltaista ja määrätietoista Inkeri-politiikkaa. Jos laajamittainen muutto tapahtuisi Suomen ehdoilla, olisiko Suomi silloin vastuussa Inkerin kansan ja kulttuurin mahdollisesta hajoamisesta? Pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan piirissä on omaksuttu periaate, että inkeriläisiä tulee sekä auttaa heidän omalla kotiseudullaan että antaa heille mahdollisuus muuttaa Suomeen. Tällöin kuitenkin heille on annettava oikeata tietoa Suomen tilanteesta, ennen kaikkea nykyisestä suuresta työttömyydestä. Inkerin suomalaisten Suomeen muuttoon ja heidän sopeutumiseensa liittyy suurta tutkimustarvetta.

Myös entisen NL:n sisäinen muuttoliike on vilkasta: noin miljoona poliittista ja ympäristöpakolaista. Venäjän 150-miljoonainen väestö on melkein lakannut lisääntymästä kaikkialle ulottuvan ympäristökatastrofin — maan, veden, ja ilman myrkyttymisen seurauksena. Ongelmien syynä on teollisuusjätteen kaataminen suoraan luontoon lähes kaikkialla. Suurin syyllinen on ollut sotateollisuus, kuten todetaan neuvostovaltion ympäristötilaa käsittelevässä raportissa viime vuodelta.

Siirtolaisuusinstituutti on tehnyt Suomen Akatemialle anomuksen Itä-Euroopan ympäristöpakolaisuuden tutkimiseksi. Tavoitteena on selvittää muuttopaine erityisesti Suomen lähialueilla Venäjällä, Baltiassa, Puolassa ja Saksan itäisissä

osissa. Keskeisenä ongelmana on se, miten ympäristötekijät liittyvät muuttoliik-
keisiin ja miten ne samalla kytkeytyvät talouteen, vainoon, sotiin ja muihin
perinteisiin muuttoliikkeiden syihin.

Siirtolaisuusinstituutti tulee tekemään pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvotte-
lukunnalle esityksen Itä-Euroopan muuttoliikkeiden tutkimuksesta. Sen osa-alueita
olisivat ympäristöpakolaisuus ja entisistä NL:n maista länteen kohdistuva muut-
topaine, erityisesti v. 1993 alussa voimaan tulevan passiuudistuksen seurauksena.
Inkerin suomalaiset, ja suomalaiset muissakin IVY-maissa Siperiaa myöten, sisäl-
tyisivät tutkimuskenttään. Pääsy Siperian suomalaisten luokse ja arkistojen avau-
tuminen luovat uusia mahdollisuuksia tutkimukselle.

Myös EY:n ja OECD:n piirissä tunnetaan mielenkiintoa Itä-Euroopan muutto-
liikkeitä kohtaan. Ohjelmaan sisältyvät projektit on tarkoitus toteuttaa, sikäli kun
rahoitus järjestyy, yhteistyössä Itä-Euroopan paikallisten tutkimuslaitosten ja vas-
taavien yhteisöjen kanssa.

Olavi Koivukangas

Looking East

The changes which the dissolution of the USSR and the new passport regula-
tions (issued before the end of Soviet rule) will bring about in migration
patterns in eastern Europe are unpredictable. The number of those wishing to
move from the former Soviet Union has been estimated as around ten million,
possibly at a rate of something like a million a year within the near future.

When the Finnish Refugees and Migration Commission recently visited St
Petersburg, Mayor Anatoly Sobchak set out to correct the wide misconception in
the West that there are millions of Russians wanting to move west. Sobchak also
wanted Russia's borders closed to refugees; there is no room in St Petersburg
except for those already living there.

Among the ethnic Finnish population in Ingria, however, there appears to be
considerable interest in migration west. In a speech in April 1990, President Mauno
Koivisto announced that Ingrians could be classified in Finland as return migrants.
Later considered, if at least one of their four grandparents was Finnish. So far, about
7 000 people of Finnish origin have moved to Finland. The Ingrian population is
quoted as 65 000, but the true figure is probably somewhat higher; Ingrian refugees
have also arrived in St Petersburg from other regions of the former USSR, and some
of these are probably also interested in continuing as far as Finland.

Finland has not yet worked out a coherent policy on Ingria. If a large-scale migration were to take place, on the terms laid down by Finland, would Finland then be responsible for the possible collapse of the Ingrian people and culture? In the view of the Finnish Refugees and Migration Commission, Finland needs to extend aid to Ingrians both within their own home territory and also through opportunities to migrate to Finland. Potential migrants, however, should be given accurate information about the current situation in Finland, especially about the high rate of unemployment. There is an urgent need for more research on Ingrian migration to Finland and their assimilation to Finnish society.

Moreover, extensive migration is also taking place within the former Soviet Union, with about a million political and environmental refugees. The ex-Soviet population is estimated at about 150 million, but as a result of pollution of the land, the water, and the atmosphere, it has virtually ceased to increase, since industrial waste has almost everywhere simply been dumped into the natural environment. The greatest offender was the military industrial complex, as was reported last year in a Soviet report of enquiry into the state of the environment.

The Institute of Migration has applied to the Academy of Finland for a research grant to study eastern European environmental refugees, in order to determine the extent of pressures for migration within the region impinging on Finland, especially in Russia, the Baltic states, Poland, and eastern Germany. The central problem concerns how environmental factors affect migration and how they interact with economic, persecution, war, and other more conventional factors encouraging migration.

The Institute of Migration will therefore be submitting an application to the Refugees and Migration Commission for funds for a more extensive study of migration in eastern Europe, concentrating on environmental refugees, and on pressures for migration west from the countries of the former USSR, especially once the new passport legislation comes into force at the beginning of 1993. The research brief would also include the Ingrian Finns, and other Finnish populations within the CIS, including Siberia. Access to the Siberian Finns and the opening of the Soviet archives are providing new opportunities for research.

Eastern European migration is also arousing concern within the European Community and the OECD; and if funds are granted, it is intended that the projects outlined here should be carried out in collaboration with local research institutes and organizations in eastern Europe.

Olavi Koivukangas